

Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar (NR) Kvartal 2015

NR0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	7
2.2.6	Modellantaganden.....	7

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid.....	7
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation.....	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster.....	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Nationalräkenskaper

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Nationalräkenskaper

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB, NR
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Mats Haglund
Telefon: 08-506 945 05
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB, NR
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Mats Haglund
Telefon: 08-506 945 05
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Nationalräkenskaperna, NR, beräknas på uppgifter från andra statistikproducenter (huvudsakligen vid SCB, men också flera vid SAM-myndigheter), administrativt material och andra uppgifter. Information om uppgiftsskyldighet framgår av respektive enskild undersökning. För underlag till officiell statistik föreligger i regel uppgiftsskyldighet och detta regleras i lagen om den officiella statistiken, 2001:99.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte. Resultaten långtidslagras.

A.9 EU-reglering

- Europeiska Rådets förordning (EU 549/2013) om Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen (ENS2010)
- Rådets förordning 3605/93 (excessive deficit procedure)
- Rådets förordning (EC) 1161/2005 om beräkning av kvartalsvisa icke-finansiella sektorräkenskaper

A.10 Syfte och historik

Nationalräkenskaperna (NR) sammanfattar och beskriver i form av ett kontosystem med kompletterande tabeller Sveriges ekonomiska aktiviteter och utveckling. Ansvar för NR flyttades över från Konjunkturinstitutet till SCB 1963/1964. Kvartalsvisa nationalräkenskaper har producerats sedan 1970.

A.11 Statistikanvändning

NR används som underlag för analys av Sveriges ekonomi på kort och lång sikt. NR används bl.a. av Finansdepartementet som underlag för nationalbudgeten och för långtidsutredningarna och av Konjunkturinstitutet för löpande konjunkturanalys och prognoser. NR används också av Riksbanken, olika statliga organ och myndigheter, arbetsmarknadsorganisationer och av privata organisationer och företag som underlag för samhällsekonomisk analys och bedömningar.

Uppgiften om BNI (bruttonationalinkomst) används som ett av underlagen för att fastställa medlemsavgiften till EU. BNI används också som underlag för beräkning av landets bidrag till andra internationella organisationer som FN och OECD. BNI används också som referens vid fastställande av nivån på Sveriges u-landsbistånd.

Uppgifter från NR används vid beräkningen av de så kallade konvergenskriterierna (Maastrichtöverenskommelsen). Det rör uppgifter om offentliga sektorns finansiella sparande i relation till BNP samt den offentliga sektorns konsolide-

rade bruttoskuld, från finansräkenskaperna, som också sätts i relation till BNP.

A.12 Uppläggning och genomförande

En omfattande mängd information från olika statistiska undersökningar, administrativa register och även indikatorbaserade modellberäkningar för olika aktiviteter/delområden bearbetas och inordnas i det enligt internationella riktlinjer definierade NR-systemet. Konsistensprövning och avstämning görs av alla uppgifter så att data baserade på tillförsel respektive på användning balanserar.

Redovisning görs i löpande och fasta priser. Fastprisberäkningen i NR görs i enlighet med rekommendationerna i SNA/ENS med rullande basår. Det innebär att för varje år görs fastprisberäkning i närmast föregående års priser. En tidsserie blir därmed värderad till olika prisnivåer. Dataserierna kedjas till ett gemensamt referensårspris, enligt en s.k. kedjeindexmetod. Fördelen med denna metod är att man alltid väger ihop NR-aggregaten med senast tillgängliga information och att ingen del av systemet får felaktig vikt på grund av relativa prisförändringar. NR redovisas för närvarande med senaste hela kalenderår som referensår.

Kedjeindexmetoden infördes i Sverige 1999, i samband med övergången till ENS 95. Tidigare användes vid fastprisberäkningarna av NR prisindex med ett fast basår, senast år 1991. Det fasta basåret innebar att de olika grundposterna i NR-systemet vägdes ihop med de prisrelationer som rådde 1991.

Redovisningen med referensårspriser innebär att de olika grundposterna och aggregaten inte är summerbara. Det går alltså inte att summera försörjningsbalansens delposter och därmed få BNP. Varje enskild serie måste kedjas separat och på den nivå man vill analysera.

När en årsberäkning har gjorts, anpassas kvartalen så att fullständig överensstämmelse finns. Anpassningen till en ny årsberäkning sker i samband med publiceringen av BNP för kvartal 2 i september. Den årsberäkning som då är klar avser kalenderåret två år före det aktuella året.

Kalenderkorrigerade och säsongrensade värden beräknas för förädlingsvärden i fasta priser och för arbetade timmar. För försörjningsbalansen beräknas säsongrensade värden i såväl löpande som fasta priser.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering görs vid varje publiceringstillfälle till Eurostat och OECD enligt fastställda mallar för alla EU-medlemsländer. Även andra internationella organisationer som exempelvis IMF International Monetary Fund och ECB Europeiska Centralbanken får löpande information. De tabeller som skickas till Eurostat publiceras också på SCBs hemsida, se <http://www.scb.se/nr0103>.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Arbetet med att förbättra statistikens innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet fortlöper genom ett produktnära utvecklingsarbete. Ungefär vart femte år införs resultatet av allmänna översyner av de olika beräkningsområdena vad avser källor och beräkningsmetoder. Den senaste översynen implementerades i räkenskaperna i samband med publiceringen av resultat för andra kvartalet 2014, då även den nya europeiska räkenskapsstandarden ENS 2010 implementerades.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Nationalräkenskaperna, NR, beskriver inom ramen för ett slutet kontosystem produktionen och dess användning, inkomstbildning, inkomstomfördelning och inkomstanvändning, kapitalbildning samt transaktioner med utlandet.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Beräkningarna omfattar den ekonomiska aktivitet som äger rum på svenskt territorium samt de transaktioner som sker över Sveriges gränser. I beräkningarna ska ingå alla ekonomiska transaktioner som har skett enligt en frivillig överenskommelse.

1.1.2 Variabler

Produktionen redovisas fördelad på näringslivet, statliga respektive kommunala myndigheter samt hushållens icke-vinstdrivande organisationer och med branschvis underindelning av näringslivet. För varje bransch redovisas förädlingsvärde, samt förädlingsvärdets komponenter: löner, sociala avgifter, övriga produktionskatter och -subventioner samt driftsöverskott. Summan av samtliga förädlingsvärden ger värdet av BNP mätt från produktionsidan.

Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens och dess icke vinstdrivande organisationers konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar, investeringar i värdeföremål och export med omfattande underindelningar. Summan av användning med avdrag för import ger BNP mätt från användningssidan (den s.k. försörjningsbalansen).

Faktorinkomsterna löner och driftsöverskott visas fördelade på sektorerna icke-finansiella företag, finansiella institutioner, stat, kommun, socialförsäkringssektor samt hushåll liksom inkomsternas omfördelning i form av transfereringar av olika slag, disponibel inkomst, sparande, kapitaltransaktioner samt finansiellt sparande.

I NR ingår också branschvisa sysselsättningsuppgifter, avseende medelantal sysselsatta och arbetade timmar.

1.1.3 Statistiska mått

Redovisning görs i löpande och fasta priser.

Kedjeindexmetoden infördes i Sverige 1999 för beräkning av förändringstal, i samband med övergången till ENS 95. NR redovisas för närvarande med senaste hela kalenderår som referensår.

Kalenderkorrigerade och säsongrensade värden beräknas för förädlingsvärden i fasta priser och för arbetade timmar. För försörjningsbalansen beräknas säsongrensade värden i såväl löpande som fasta priser.

1.1.4 Redovisningsgrupper

NR redovisas enligt flera olika indelningsgrunder, några av de viktigaste är:

- Bransch, aggregat av SNI 2007, cirka 40
- Institutionell sektor, 4 huvudsektorer
- Ändamål (hushållens konsumtion) 12 huvudändamål
- Varaktighetsgrupp (hushållens konsumtion) 7 ändamål.

1.1.5 Referenstider

Kvartal

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Inget statistiskt underlag har en fullständig täckningsgrad. Men för att eftersträva bästa fullständighet sammanställs NR med hjälp av information över såväl produktionssidan som användningssidan i ett system av dubbel bokföring så att transaktioner redovisas från både den mottagande och den köpande partens sida.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Nationalräkenskaperna baseras på ett stort antal primärstatistikkällor och tillförlitligheten beror till stor del på kvalitén i de olika källorna. Något samlat mått på tillförlitligheten är inte möjligt att åstadkomma på grund av den stora mängden källor och de modellkompletteringar och den avstämning som görs. Allmänt gäller att underlaget till de kvartalsvisa beräkningarna är mer begränsat och behäftat med större osäkerhet än underlaget till de årsvisa beräkningarna. En viktig skillnad är att det saknas kvartalsvisa uppgifter avseende näringslivets insatsförbrukning varför förädlingsvärdet skattas genom att skriva fram resultatet från den senaste detaljerade årsberäkningen med stöd av bruttoproduktionsutvecklingen. Kvartaluppgifter är i viss utsträckning också baserade på urvalsundersökningar med större urvalsosäkerhet än motsvarande underlag på år. Vidare är underlagen till de senare kvartalen i flera fall av en mer preliminär karaktär.

EU har dock krav på att medlemsländernas kalkyler ska vara korrekta, uttömmande och jämförbara så att de kan vara ett bra underlag för bl.a. medlemsavgifter och olika subventioner. Eurostat genomför därför revisioner för att se att bästa möjliga underlag och modeller används för kalkylerna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis mycket till den totala osäkerheten.

2.2.2 Ramtäckning

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.3 Mätning

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra inte oväsentligt till den totala osäkerheten.

2.2.4 Svarsbortfall

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Förutom den osäkerhet som kan finnas i primärstatistiken vad avser bearbetning (se avsnitt 2.1 ovan) så inrymmer också den bearbetningen som sker inom ramen för nationalräkenskaperna viss osäkerhet. Denna bedöms emellertid vara förhållandevis liten. Bearbetningen inom nationalräkenskaperna bidrar också till att minska den osäkerhet som härrör från primärstatistiken, genom att olika källor i många fall kan ställas mot varandra samt genom den avstämning som görs mellan produktions och användningssidan.

2.2.6 Modellantaganden

Förutom den osäkerhet som kan finnas i primärstatistiken vad avser modellantaganden (se avsnitt 2.1 ovan) så används inom nationalräkenskaperna i flera fall modeller där det saknas direkt information om de storheter som ska skattas. Ett viktigt exempel antagandet att den kvartalsvisa utvecklingen av förädlingsvärdet följer den relativa utvecklingen av bruttoproduktionsvärdet. Andra exempel på beräkningsområden med väsentliga modellantagen är investeringar i FoU och boendekostnader i egnahem.

Beräkningarna av BNP görs från produktions- och användningssidan. Dessa beräkningar ger vanligtvis något olika resultat och det slutligen redovisade utfallet är resultatet av att produktions- och/eller användningssidan justerats för att resultera i samma BNP. Dessa justeringar bygger på modellantaganden samt i viss mån på bedömningar.

Modellantaganden bedöms bidra förhållandevis mycket till den totala osäkerheten.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Inga direkta osäkerhetsmått finns att redovisa för nationalräkenskaperna. Däremot redovisas storleken på de revideringar som successivt görs av resultaten. Vidare redovisas även den avstämning som görs av beräkningarna från produktions- respektive användningssidan.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Kvartal

3.2 Framställningstid

Kvartalsräkenskaper publiceras för kvartalen 1, 3 och 4 inom 60 dagar efter utgången av ett kvartal. Under 2015 görs ett undantag för kvartal 3 som publiceras 61 dagar efter kvartalets utgång. För kvartal 2 görs en snabbversion som underlag för regeringens höstbudget. Snabben publiceras efter ca 30 dagar, medan den ordinarie beräkningen av andra kvartalet kommer efter ca 75 dagar.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Serierna enligt ENS 2010 startar 1980 eller i en del fall 1993.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

NR görs i enlighet med det Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet, ENS 2010, vilket är ett internationellt jämförbart räkenskapssystem av en total ekonomi och av dess samband med andra totala ekonomier. ENS 2010 är helt konsistent med System of National Accounts (SNA 2008), vilket har utarbetats under gemensamt ansvar av FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken. ENS 2010 har dock inriktats mer på förhållandena och databehoven inom EU. I likhet med SNA är ENS harmoniserat med de begrepp och klassifikationer som används i många andra sociala och ekonomiska statistiksystem. Därför kan ENS fungera som central referensram för social och ekonomisk statistik i EU och dess medlemsländer. Eurostat utför kontinuerligt revisioner av medlemsländernas beräkningar för att säkerställa kvalitet och jämförbarhet mellan de olika länderna.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Beträffande jämförbarhet med statistik som publiceras över olika delområden av svensk ekonomi, så är det sällan möjligt att hitta exakt samma uppgifter i NR-systemet. När nationalräkenskaperna sammanställs och avstäms används en mängd olika primärstatistiska uppgifter. De använda underlagen har ofta täckning och definitioner som inte helt motsvarar NR-systemets krav, varför tillägg och korrigeringar görs. I NR-systemet kontrolleras och konsistensprövas uppgifterna. Om tillgängliga data inte ger en samstämmig bild av den ekonomiska utvecklingen innebär det att justeringar vidtas i NR. I de svenska nationalräkenskaperna sker en fullständig beräkning av BNP från såväl produktions- som användningssidan. Dessa beräkningar ger aldrig exakt samma BNP-utveckling och därför görs korrigeringar av olika underlagsdata. Detta leder till att publicerade uppgifter från primärstatistik och NR ibland kan avvika från varandra. Avvikelse kan också förekomma p.g.a. att aktualiteten kan vara olika.

Definitionsskillnader förekommer t.ex. beträffande utrikeshandeln och mot företagets redovisning av investeringar. Det finns även skillnader mellan industriproduktionsindex och NR:s beräkning av industriproduktionen. Primärstatistiken omfattar endast ren varuproduktion/leveranser. Ett annat exempel är att heltäckande lagerförändringar redovisas endast i NR.

När en årsberäkning av NR har gjorts, anpassas kvartalsstatistiken så att fullständig överensstämmelse erhålls.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Nationalräkenskaperna publiceras på SCB:s hemsida, SCB:s statistiska databaser (SSD), Statistisk årsbok, Nordisk statistisk årsbok, Publikationer och databaser från OECD, Eurostat, FN, IMF. Delar av materialet finns även i

skriftserie Konjunkturläget av Konjunkturinstitutet samt i finansplanen av finansdepartementet.

5.2 Presentation

På SCB:s hemsida (www.scb.se/nr0103) finns ”Statistiknyheter” (före 21 september – pressmeddelande), fördjupningstexter som förklarar utvecklingen samt beskriver avstämningen mellan produktions och användningssidan och de revideringar som har gjorts av tidigare perioder. Vidare finns såväl färdiga tabeller i Excelformat samt en länkar till tabeller i Statistikdatabasen. Uppgifter finns i löpande priser, fasta priser samt i säsongrensade termer.

5.3 Dokumentation

– System of National Accounts SNA 2008 föreligger bl.a. på engelska, men är inte översatt till svenska. ISBN 92-1-161352-3.

– ENS 2010 är den svenska versionen av ESA 2010, European System of national and regional Accounts

På SCB:s hemsida (<http://www.scb.se/nr0103>) finns följande material:

– Beräkningsrutiner för nationalräkenskaperna, vilket är ett 200-sidigt dokument som på ett något mer översiktligt sätt än de andra dokumenten beskriver källor, beräkningsmetoder och avstämningshantering i NR.

– Säsongrensning av nationalräkenskaperna, som beskriver använda metoder för säsongrensning.

– Det tabellmaterial som skickas till Eurostat.

– Omfattande information om de förändringar som den nya räkenskapsstandarden inneburit.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Inte aktuellt.

5.5 Upplysningstjänster

Statistikförfrågningar görs i första hand till SCB:s Statistiks-service, tfn 08-5069 4801 eller e-post Statistikservice@scb.se. Möjligheter finns att beställa särskilda bearbetningar och sammanställningar. Förfrågningar kan också ställas till nrinfo@scb.se.